

Передплата	
на «РУСЛАНА» вносить:	
в Австрії:	
на цілий рік	12 р. ав.
на пів року	6 р. ав.
на чверть року	3 р. ав.
на місяць	1 р. ав.
За границею:	
на цілий рік	20 рублів або 40 франків
на пів року	10 рублів або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.	

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о год. 8-ій пополудні.
Редация, адміністрация і експедиция «Руслана» під ч. 5 ул. Ліндого. — Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереження. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Відозва

Виділу „Руского Товариства педагогічного“

«В чийх руках керма вихованя молоді, того будучність». Сю гадку покладали всі народи просвічені основою своїх змагань, котрих метою є забезпечити собі повагу і пошановане посеред людської суспільности, сю правду підносять они виписану на народній хоругві в гору, щоби загріти і одушевити серце до завзятої оборони свого найдожшого права, на котрім росте їх будучність, коли появить ся хоч би найменша хмарка, що могла би закрити їх ясний народний горизонт. На сторожи сих основних народних інтересів стоїть всюди Товариство педагогічне, а до підмоги єму повинен бути готовим цілий нарід. Виділ Руского Товариства педагогічного, перенятий повною свідомостию своїх обовязків і щирою готовостию праці для загального добра, хочачи совістно сповняти повірене єму діло, отворив як вже відомо, першу руску дівочу школу для дівчат а тепер, знаючи також, як то тяжко приходиться нераз руским родичам найти у Львові відповідне мешканє для своїх доньок, приступив до отвореня в вересни сего року дівочого інституту. В тій ціли вибрав по мысли статута комітет, до котрого належать: Вп. Едвард Харкевич, дир. гімн. яко голова; Вп. п. Гермїна Шухевичева, яко директорка економічна; Вп. п. Марія Лісецка, яко директорка наукова; Вп. О. Сов. Гузар Евгений, яко свьщеник; Вп. п. Др. Зофія Морачевска, яко лікар; Вп. Др. Стефан Федак, яко дорадник правний і Вп. п. Юлія Танчаковска, яко настоятелька інституту. Тому осьмілюємо ся відозвати до Вас Вп. Родимці з вірою в велику вагу народної ідеї, котру заступати нам поручено, се є оборони наших найбільших скарбів — нашої мови, історії, наших пра-

дідних звичаїв, словом нашого народного духа на поли шкільництва — і в імени тої ідеї надіємо, що не відкажете нам Вашої помочи через придбанє вихованиць до дівочого інституту.

(Покликуючись на оповіщенє що до близших условій принятя, просимо поданя надсилати до 24. н. ст. серпня 1899 на руки Вп. п. Гермїни Шухевичевої, директорки економічної інституту, ул. Собіщини ч. 7. — Спис принятих уже панночок оповістити ся пізнійше).

Оповіщенє.

З днем 1. вересня 1899 засновує Виділ Руского Товариства педагогічного виховавчий інститут для дівчат у Львові. Позаяк від числа зголошень залежить розмір, в яким се заведе-нє вийде в житє, проте речинець до вношеня подань о принятє визначує ся до 10. н. ст. серпня с. р.

До інституту приймати ся будуть діти членів Руского Товариства педагогічного. До поданя долучити треба: 1) метрику хрещеня; 2) свідоцтво шкільне з послідного курсу; 3) декларацію що до місячної оплати, котра вносить 20 зр. (місячно); 4) 1 зр. на видатки кореспонденційні; 5) хто не є членом тов., — а 1 зр. на вписове і вкладку; 6) 3 зр. річно на прибори наукові і зужитє меблів.

Інститут посилає дівчата поки-що до школи публичної, а дає своїм вихованцям: 1) мешканє, харч, опал, світло, пранє і послугу; 2) доставляє їм, о скілько на се дозволять фонди, книжок і приборів шкільних; 3) управляє їх вихованєм, старає ся о добре домашнє і товаришкє веденє; 4) улекшує науку шкільну і наглядає єї під доглядом домашних учительок; 5) доставляє їм нагоду придбати иньших відомостей теоретичних і практичних.

(Учениці мають привезти з собою слїдуючу гардеробу: сорочок 6, кафтапиків білих 6, панчїх 6 пар, майток 6, простирал 6, пішевок

4, ручників 2 пари, одїж верхню зимову і літну сівник 180 см. довгий а 80 см. широкий, ковдру коцьк і подушку.

За науку нових язиків не платить ся нічого, за науку на фортеянї по 5 зр. місячно, а за науку танців по 6 зр. річно).

Поданя о принятє належить вносити на руки директорки економічної інституту Вп. Пан Гермїни Шухевичевої, ул. Собіщини ч. 7.

З головного Виділу Руского Товариства педагогічного у Львові.

Красва конференция учительска.

Учительска конференция директорів і директорок виділових шкіл, окружних інспекторів і делегатів, яких вибирають учителі народних шкіл, відбуває ся звичайно що шість літ в ціли нарад над станом і можливими реформами шкільництва. Сего року під проводом шкільного радника п. Барановского відбуде ся дня 24. с. м., а назначена на три дни. Конференция зібрала ся в школі ім. Станіца, та задля похоронів бл. п. С. Дністрянського розпочала ся аж по полудни о год. 4.

На конференції явили ся також віцепрезидент краєвої ради шкільної п. Бобжинський і посол Барвіньский.

На початку засіданя відчитав др. Твардовский, професор університету, розправу о науці поглядовій в школі народній. Строго науковий предмет подав прелегент так приєтупно а до того так краснорічиво, що по відчитї посипали ся рясні оплески.

Опісля п. Володисл. Моссоци, управитель школи з Кривча коло Борщева, відчитав реферат на тему: «Чи на підставі дотеперішних досвідів надає ся яке ограниченє материялу наукового, а евентуально розширенє того материялу, поданого в плянах наукових для шкіл одно-і дво-класових». Референт поставив ряд внесень котрі предсідатель по черзі піддав під голосованє, а згромаджені ухвалили:

1. На науку красного писаня призначити

НАТАЛЯ

або

ДВІ ДОЛІ РАЗОМ.

Поєма Михайла Макаровского.

ПІСНЯ ТРЕТЯ.

БАТЬКО.

(Конець).

Ручку з ручкою счепили мов павич і пава
Йшли із церкви молодії, роду честь і слава.
Перезва неслась за ними, з хат старі і діти
Вибігали, поспішали на поход глядіти.
По всій улиці молодїж двигалась мов хвиля,
Кидали ткачі варетати, а шевці копілля.
Иньші на тивах сиділи, иньші на ворота
Лїзли, де-яких на стрихи занесла охота;
310 Любувались, — а завидько з заздрости нудив ся,
Косим оком, поблїднївши, з під лоба дивив ся.
Ревность люта і ехидство стоячи трясли ся,
Поки всі весільні в хату сватову внесли ся.
Як осілись і по третій скинули на шлунок,
Кожне стало оглашати звичний подарунок.
Василина старосвїтський килим посулила,
Що колись у гайдамаки мати їй купила;
Соловїна добрі бжолі обцяв за ласку,
320 Попада — з парчі очіпок, писарка — запаску,
Чемеричка — полотенця на станок льяного,
Оселедько Гнат — телицю, Шур — вола старого;

В слїд за ними, хто телятко, хто вівцю, корову,
Хто куделю, хто серпанок, хто намітку нову.
А Тарас, щоб свій достаток справді показати,
Кинувсь тюк, тканя цїсарске, швидче одвязати,
Виняв мабуть штук чотири всякого узору,
І платків квітчастих вязку лучшого розбору,
Та гамаи червоний, гарний, золотом обшитий,
330 Дав Панасови, і спершу здав ся мов сердитий,
Потім глянув веселенько: «слухай, каже, сину!»
Памятай Тараса Тестя й тещу Харитину!...
Тут-то страви уварились, почали сїдати
За столами, і взяли ся їсти і запивати;
Варенухи, веселухи довелось дозволу:
Три глеки єго стояло разом поверх полу.
Тільки-ж з полудня звернуло, народ зашатав ся;
Поїзд їхать з молодю в Хресці прибірав ся.
Засмутила ся небога Таля, заридала,
340 Татусеви і матусї тричі в ноги впала,
І Тарас і Харитина облились слозами,
Охрестились, помолились перед образами.
«Ох! прости-ж, моя дитино, і бувай здорова!
Я з тобою на край свїта полетїть готова;
Рада в щастї веселить ся, рада і тужити
І в хоробах і в землянцї вік з тобою жити;
Но одно я серце маю, нїльга ним ділить ся,
Для тебе воно і батька часом пригодить ся».
Говорила матусенька, доню цілувала,
350 А Наталя мов до себе її прикувала;
Плакали обидві, рвались, охали, трусились,
Поки розвести весільні і Тарас вхопились;
Тут-то ні живї, ні мертві опустили руки;
Но ураз в обох озвав ся з тяжкої розлуки.
Попращались; батько й ненька сїли провозжати
Від села за вісім гонів; стали й там кружати,

належить в школах 1- і 2-класових години го- лосного заняття.

II. Узнає ся можливість вичерпання в школах 1- і 2-класових матеріалу з язика викладового а враз відомости з історії і природи, поміще- ного в польких »Szkółk-ax« і руских »Школах народних« ч. III і IV. в тій кількості і якості уступів, в якій до перемінного оброблення кон- ференції окружні вибрали. — Отже тут конфе- ренція згодила ся на зменшене матеріалу, бо дійсно книжки шкіл народних містять его в собі тільки, що учитель найліпший і при най- ліпших обставинах цілого матеріалу вичерпати не годен; однак супроти тої ухвали дивує нас дальше слідуєча ухвала:

III. Розширити і доповнити книжки шкіль- ні: а) польську »Шкілку« ч. IV. уступами з істо- рії польської з послідної доби; — б) Дальше до- повнити мапкою Європи; в) Читанки польську і руску ч. III і IV. уступами історичними, река- пітуюючи відомости для дітей низшого сте- пенья; г) ті самі »Шкілки« доповнити мапками, в котрих були би означені лінії залізничі, про котрі згадує ся в уступах географічних; д) умі- стити при кінці »Шкілок« порівнявче зіставле- не фактів історичних після питань що-до того, котрі вчасніші, а котрі пізніші.

IV. Вихлопотати у дотичних властей розпо- ряджене, котре би спонукало ради шк. місцеві до матеріальної підпори змагань учителів в на- прямі закладаня і удержуваня при школах ого- родів досвідних.

V. Узнає ся потребу ограничення в школах 1 і 2-класових обему науки дробів звичайних до найконечнійших ученикам, яко будучим го- сподарям.

VI. Узнає ся потребу ограничення для учи- телів підручника до науки співу, обнимаючого крім польських і руских пісень світських, також пісень костельні і церковні, а враз виданя такого співанника без нот для молодежи.

VII. Обем науки гімнастики, вимаганій пля- нами науковими, ограничити на-разі в школах 1- і 2-класових не посідаючих боїск і приладів гімнастичних до вирав рядових, вільних, гри гімнастичної і прогульок.

VIII. Узнає ся потребу розповсюднення нау- ки зручності (slöjd'y) в школах народ. сільского типу.

Дискусія над внесеннями не розвиває ся ширше. Лиш при одній точці, що до взірцевих огородів, відозвались різні голоси. По руски го- ворив тільки один учитель п. Чиж.

Послідною точкою порядку дневного був реферат п. Рибачевскою з Янова ад Теревовля на темат плянів наукових для шкіл 3- і 4-кля-

сових. Дискусію з причини спізненої пори від- ложено на нині.

Вчера рано, як в другий день візду, учас- тники звиджували гремяльно виставу слайду в промисловій школі. Учитель Друхальский виго- лосив для прибувших відчит про науку слайду, відтак удали ся учасники до школи ім. Сташі- ца, де наступила дискусія над рефератом п. Рибачевского. Ухвалено, що нема потреби змі- няти цілого пляну, а тільки в перших трех кля- сах збільшити число годін для науки читаня і писаня. В сім напрямі поставив був референт внесенне, аби науку німецької мови перенести до- перва до четвертої кляси народних шкіл. Над сим вивязала ся жива дискусія, в якій вказу- вано на те, що для сільского населеня наука початків німецької мови не має жадної реальної користі, та що єї належало би заступати прак- тичнійшими і потрібнійшими предметами науки. Вкінці ухвалено внесення референта а председа- тель зарядив перерву на рад.

Відтак відчитали реферати дотично огра- ниченя, зглядно розширеня наукового матеріа- лу в чотирокласових школах висшого типу: па- ні Руднічка і п. Р. Квятковский. Тому, що вне- сення референтів майже ідентичні, злучено їх в одну цілість і прийнято так при голосованю. — Квятковский в своїм рефераті виказав, що:

I. Пляни наук для перших чотирох кляс людової школи, що мають підготовлювати дїт- вору до середних шкіл, назначують ширший обем наукового матеріалу, чим вимагають се- го при іспитах до першої кляси середних шкіл.

II. Підручники для всіх предметів не від- повідають плянам, бо уложені в часі, коли обо- в'язували давні пляни, які постановляли 30 го- дін тижнево і шість літ науки для чотирох кляс.

III. Наука рукого язика в школах з поль- ским викладовим язиком, після підручників в руских школах не відповідає і в наслідок сего не має успіху.

IV. Діланя дробами усіх клясах людової школи забирає багато часу зі шкодою діланя цілими числами.

На підставі сих висновків референт поста- вив такі внесення:

- 1) Пляни науки належить зредукувати.
- 2) Уложити нові підручники, примінені до нових плянів.
- 3) Діланя дробами на лежить зачинати до- перва від четвертої кляси (в женьських школах від пятої).

Дотично плянів науки в 5 і 6 клясах шкіл висшого типу відчитали реферати пп. Урбан- ский і Турский і домагали ся різних змін, по-

ставили відповідні внесення. В дискусії інсп. Новаковский поставив найдальше ідуче внесе- нне, домагаюче ся ревізії підручників без даль- шої специфікації. Его внесенне прийнято.

Відтак вибрано новий виділ виконуючий на будуче шестилітє, до якого увійшли пп. Но- ваковский, Першхала і як заступники пп. Ли- шега і Урбанський. По доконанім виборі насту- пила широка дискусія над ріжними квестіями що-до проєктованого нового регуляміну шкіль- ного.

Новітний Герострат.

Новітним Геростратом називають німецьк та російські органи війскові шведского електро- льога Акселя Орлінга. Він винайшов спосіб, я- ким можна знищити не то цілі армії, але цілі народи. Але супротив великої сили нового спо- собу знищення може небезпеченство вибуху вій- ни зменшити ся; бо при таких страшних услі- вях ледви чи котра держава зважить ся відда- вати своїх горожан на очевидну загубу. Вина- хід шведского електрольога опирає ся на най- новітніших здобутках на поли електрики. Німець- кий професор Рентген винайшов невидні для людского ока лучі, які назвав X. лучами. Сї лучі світять, як звісно, через непрозрачні тіла і через те віддали великі прислуги у хірургії. А знов італійский електрольог Марконі винайшов спосіб телеграфованя без дротів, вихиснувши прикмету електричної струї, що витворює у воз- дусі філії, які летять чим раз дальше і дальше а коли натраплять в дорозі тіло вражливе на ею струю, викликають в нім таке саме дрожа- нне, як в апараті, висилаючім струю. Тому, що всяке дрожане у воздуху викликає звук, то і звучний апарат, висилає електричну струю, ви- дає звуки, а в приймаючім апараті витворю- ють ся такі самі відзвукі. На сім опирає ся те- леграф без дроту Марконього, в котрім дріт за- ступають »електричні філії«. Стук, виданий в а- параті пересилаючім, відбиває ся у приймаю- чім апараті на віддалене соток миль. Нині Мар- конього телеграф удосконалений вже так, що не лише »вистукує« депеші, але і переносить звук голосу на величезні віддаленя.

Аксель Орлінг схиснував оба єї винаходи для своїх цілій. З рентгенівских X-лучів він зміг відділити ще якісь иньші лучі, які назвав »У.« Сї нові лучі ріжлять ся тим, що не лом- лять ся і не відбивають ся, коли переходять з одної якоїсь сфери у другу. Лучі сонця пр. лом- лять ся у воді і ідуть в иньшій напрямі, а часть їх відбуває ся від поверхні; так само рентгенів- скі лучі. А нові лучі Овлінга переходять свобід

360 Попились: Тарас насилу угадав в господу,
І свзти не напивались так, як тут, із роду;
На дорозі то хворали, то з возів котились
І аж в середу у Хресці к вечеру добились.

370 Там Панаса з молодю ждали поселяни,
Полюбилл милу пару і попи й дворяни.
Добрий свекор стрів із хлібом, як пішли в господу,
Взяв подарок від Наталі і сказав народу:
»Се сорочка по заказу свахи Харитини,
Пряжа і тканя Наталі, доброї дитини,
Що без батька горювала з ньєюкою своєю,
Поки Госпідь милосердний змилувався над нею!
Визволив з неволі батька, свата нам Тараса,
І на трахт Шенлицький справив сина, Опанаса,
Щоб побачив і подобав лубу женищину,
Нашу радість і утіху, а його дружину.
От-тепер-то хоть і вмерти одиниця женивши,
Хліба-соли і невісти доброї доживши!»
380 А свекруха, взявши плахту, десь далеко ткану,
Та в добавок черевки з кримського сапану.
Заридала, но щоб радість певне показати,
Втерла слюзи і з Уласом стала танцювати.
За ними й другі пустились і беседи в танці,
Цілу ніч пили, гуляли; на другий день вранці
Приступили до зазовин; по рідні пустились;
Ходять, шють: од гуку, крику Хресці затрусилсь.

390 І в Теплицях те-ж робилось, улиці стогнали;
Молодиці запалившись, сором забували.
Чемеричка наражалась в рубя як циганка,
А усатим гармизою Крициха Улянка;
Та халявдри, чмутовиха, для сміху скакала, —
Ся, копистку взявши в руки, муштри видавала.
Жировали, пустовали, млялись до суботи;
В понеділок же взяли ся пивші до роботи.
І погонєць оханув ся та за діло взяв ся,
І товари у Ілліньску правити прибрав ся,
Спорядив ся, сам поїхав: все продав, як треба:
Тисяч пять йому упало в пазуху мов з неба.
Ходе по церквам христьянским, свічки одміняє;
В шпиталях, старцям, калікам щиро помагає.

400 Роздає і хліб і гроші, а в свою дзвіницю
Дзвін купив, у церкву ризи, хрест і плацаницю,
І одправивши молебні, кинув ся до свата;
Цілий тиждень жив у його, полюбив як брата;
Бачив всю його худобу, бачив щастя доні;
І наїв ся і напив ся, та запрягши коні,
Кинувсь швидче до господи; зараз заходив ся,
Закупать деревню всяку; день і ніч трудив ся,
Хату митюю построїв, липову комору,
Добру клуню, дві повітки і вітрак у двору;
Через год два плугих добрих мав уже, бжолята,
Всяке поле і ливади, коні й овечата.
Тут Пречиста його новим щастєм наділила:
410 Сина Лукася Наталя, першого родила.
Як узвар йому прислали, з радоців не стямивсь,
Плакав, і Харину взявши, до дочки одправивсь,
На хрестинах любовав ся внуком, розщедрив ся,
Дав для його срібних сотню, за-любки упив ся.

420 Повевнувши ся до дому, знов взяв ся до діла:
Всяка праця і робота у його кипіла.
Багатів, хваливши Бога; мав всього доволі,
В клуні, на току, в коморі, в хаті і полі.
Год од году, час од часу більше розживав ся;
430 Внуками, дочкою і зятєм дуже любовав ся.
Но здоровя однадало, рани одзивались,
Всякі немочі під старість до його ціплялись,
Спину иногді ломило, ноги опухали,
Стиски мучили й удушся, руки набрякали.
Но Тарас не подавав ся; не цуравсь роботи;
Зїздив в Київ, у Охтирку; показав щедроти;
Церков приходську покровську наділяв частенько;
Жив з сусідами і родом лубо і тихенько;
Помагав в нуждах убогим од всього достатку:
440 Для старців купивши дворак, вистроїв ім хатку,
Годував їх, обував їх, одягав як мога;
Знахурям не вірив вовся, уповав на Бога;
Як прийшло ся-ж умирати, заказав Харині:
Все, що нажили, оддати зятєві й дитині.
Ся-ж зробила те для Талі, внуків і Панаса,
Та й собі постіль послала швидко край Тараса.

но, не ломлячи ся і не відбиваючи ся через воду, залізо, землю і величезні скали, а де лише натраплять вразливу бляшку, викликають в ній таку сильну електричну струю, що може викликати іскру. Є се немов кресало на віддалені.

Ся маленька іскра стає страшним оружжям в руках стратегіка. Цілі міста і порти можна оточити страшними ладунками вибухових матерій, чи то занурених у воді, чи закопаних глибоко в землі. Навіть усю границу держави можна би в сей спосіб зробити неприступною. Бо ото, коли лише полки війська вступають на місце, де закопаний такий страшний набій, або корабель припливе до місця, де знаходиться така торпеда, треба лише з далекої твердині, або з балюну пустити У-лучі на се місце, а они перейдуть в простій лінії через стіни торпеди і викличуть іскру в заложений в набою бляшці. При нинішніх страшливіх матеріях вибухових залежить лише від величини набою, аби викликаним в такий спосіб вибухом цілу околицю перевернути до гори корінем та під скалами і землею погребати відразу цілі полки, або затопити на дно моря хотьби і найбільший корабель. При тим навіть не треба довго міряти сими У-лучами, аби знайти місце, де лежить набій. Лучі виходять з апарату через лійковатий інструмент і розширяють ся тим більше, чим далше мірять. На віддалені двох миль сніп лучів є вже широкий на 100 стів. Але можна би висилати ті лучі і на дальші відлеглости, о скільки лише випуклість землі дозволяє на се. З того виходить, що новий винахід робить війну на суші і на моря майже неможливою. Та окрім того можна ще і з воздухів пускати страшні набіи на неприятеля: малі балюники з ладунками випускати при сприяючій вітрі в сторону неприятельської армії, а відтак з відлеглости, як вже вказали досліді, на пять до шість миль, приводити їх до вибуху за помочію У-лучів. Щоби неприятель, прийшовши в посідає такого, або подібного апарату, не міг сам спровадити вибуху, відтак безпечно вступити на територію, придумав Орлінг також спосіб. Іменно треба при его апараті, аби бляшка в ладунку була така сама, як в апараті, висилаючій лучі. Лише така бляшка може викликати електричну струю в електроманесі. Так отже кождий набій є мов заклятий чарівним словом: треба перше знати, яка в ній знаходиться бляшка.

Все те виглядає мов казка, але що винахід може справді бути зреалізований, доказує факт, що англійський фабрикант оружжя Армстронг з поручення англійського правительства купив сей винахід від Орлінга і хоче его зужиткувати до воєнних цілей. Коли би се! здійснило ся і сей винахід став власністю цілої людскости, то був би се безперечно найвищий трибунал, супротив якого мусіли би ся навіть народи і їх короновані голови числити з своїми експанзивними забаганями та правом «свобідного розвитку». Був би се такий примус конечности для народів піддати ся трибуналові справедливости, яким є тюрма для одиниці. Зникло би право пиятуса і самопомочи для народів, як зникло вже для одиниць суспільности. І тоді настав би справедливий і конечний час для другої Гагської конференції, бо супротив конечности не радила би вже чи і о скільки, але як найсправедливіше унормувати міжнародні відносини.

І так здає ся, аж геростратекі діла рафінованого чоловікоубійства переконають людскість о цілій гидоті і безцільности кровавих воєн. Страшне обличчє безмірного знищення наповнить людскість відразу, страхом і погордою до проливу крови. Тоді може і зникне війна з обличчя землі.

Процес Драйфуса.

Суд воєнний в Ренне приходить з кождим днем до переконання, що головним винником в справі Драйфуса не є хто иньший як ді Паті де Клям. На початку вчерашньої розправи предсідатель трибуналу повідомив, що на підставі свідочтва, підписаного через двох лікарів ді Паті прихати не може. Жаданю Ляборієго, що би суд вислав власних лікарів для переконання ся, чи дійсно ді Паті такий слабкий, спротивив ся предсідатель трибуналу. Наступило переслу-

ханє дальших свідків. Кореспондент льондонського Observera оповідає як два рази розмавляв з Естергазим о бордеро. Перший раз Естергази заперечив, другий раз признав ся, що написав бордеро. Раз знова говорив про Драйфуса, уважаючи его зрадником, що мав видати Шварцкопенови 153 тайних документів.

Слідуючий свідок, бувший офіцир генерального штабу Вайль не явив ся особисто, лише прислав писемне зізнанє. Оповідає він в листі, що бордеро походить від Естергазого. Він балакав з Естергазим ще в р. 1894 і тоді Естергази сказав: Для мене нема сумніву, що Драйфус невинний, се однак не перешкаджає, що его засудять, бо є жидом.

Дальше зізнавало двох знавців письма. Один з них удовідав, що бордеро не міг ніхто иньший написати як Естергази, ніколи Драйфус. Хто лише возьме листи Естергазого і Драйфуса і порівнає з бордеро, то зможе о тим напевно переконатися. Зізнаня сего свідка стали ся причиною перепалки між ним а ген. Гонз.

Сказав він іменно, що бордеро відразу видало ся ему незгідне з письмом Драйфуса, для того поручив ген. Гонзови як найбільшу осторожність. Гонз тоді показав ему розказ з 15 жовтня, щоби ставив ся в міністерстві війни. На той час був також візваний Драйфус. Було се як раз в дни его арештованя. Коли я побачив, що в той спосіб запало вже якесь постановленє, запитав я, чого ся сподівали по мині. Уже вам панове відомо — каже свідок — як заступлено мене другим знатоком Бертільюсом, хотяй я від 30 літ займаю ся тим в французькій банкі і суді. Бертільон не був компетентний до того, бо він ніколи не був знатоком письма, в справі Драйфуса мав виступити він лише яко фотограф, а відразу аванзував на знатока письма. Генерал Гонз простував дещо з зізнань свідка, однак він обурений крикнув: «в словах генерала Гонз нема ані слівця правди і обставав при своїм.

Слідуючим свідком був згаданий висше другий знаток письма Бертільон. Сама его поява в сали викликала веселий настрій і сьміх у публики. Коли входив до сали то несло за ним чотирох вояків цілі паки з ріжними прирядами, що мали послужити до доказу, що бордеро написав не Естергази але Драйфус. Виголосив він — з веселими перервами — формальний виклад. Після его гадки, то бордеро написав Драйфус, удаючи письмо Естергазого. Тезу свою поправ ріжними апаратами, що викликувало від часу до часу гомеричний сьміх в аудиторії. Викладу публіка не слухала, а ті що слухали, то вічого не розуміли. Коли вже скінчив, тоді Ляборі сказав іронічно: «Від часу свого переслуханя перед касаційним трибуналом зробив Бертільон важне відкритє, що если 13 верш підручника до стріляня, котрого Драйфус позичив був від одного офіцира положить ся на 30 верш бордеро, то накриють ся». По перерві Бертільон мав далі виклад, але не скінчив его, бо ніхто не хотів слухати.

Бордеро після его думки споряджено за помочію двох письм: Альфреда і Матея Драйфуса. Дійшов він до того системом своїм, полагаючій на важеню слів. Взагалі зізнаня сего свідка були дуже неясні, незрозумілі для всіх і змучили цілий трибунал і оборонців так, що дальший виклад его відложено на нині.

Правдоподібно оборонці і правительственный комісар мають покликати ще 20 свідків.

Президент републіки Любе приняв вчера членів ради окружної і при тій нагоді мав до них промову, в котрій зазначив, що з глибоким смутком дивить ся на те, як через ріжницю понять приходить до уличних забурень. Вкоротці мусить наступити успокоєне умів, неспокої скінчать ся. Правительство здецидованє є боронити всіми способами републіки і запевнити вже раз пошанованє для прав. Цілий край мусить склонити голову перед судом в Ренне, що видасть засуд цілком независимо після справедливости.

В Парижі антисеміти хотіли для справи замкненого Геріна з'єднати перекупки. Товариство перекупок ухвалило не мішати ся до сеї справи. Лише декотрі непослушні, хотіли дістати ся до дому Геріна, щоби подати ему живність, але поліція перешкодила. Вчера вечером перед домом відбули ся знова демонстрації. Прийшло до бійки з поліцією, що арештувала

кілька осіб. Мешканці тої улиці, де положений дім Геріна взагалі непокоять ся, бо через облогу вулиця замкнена і перерваний всякий рух.

НОВИНИ.

— **Вписи до 4-класової школи ім. Маркіяна Шашкевича** у Львові, при улиці Скарбківській ч. 26, відбувати ся будуть в днях 29., 30. і 31. серпня с. р., кождого дня рано від 9. до 12., а по полудні від 3. до 5. години.

— **3 руского Товариства педагогічного.** Вписуватись до рускої дівочої школи видлової при ул. *Вірменській ч. 2.* можна в днях 29, 30 і 31. н. ст. серпня від години 9. до 12. рано.

Замісцеві можуть вписуватись письменно під адресою Товариства. Рік шкільний розпочне ся 6. н. ст. вересня.

— **Новоіменовані владики,** митрополит Юліян Кулювський і єпископ Андрей гр. Шенцицкий дістали вже письма від міністра віроісповідань і просьвіти гр. Біляндта з повідомленем, що цісар прийме від них присягу сейчас по повороті до Відня т. є. з кінцем сего місяця. О дню аудієнції обіцяв міністер телеграфічно повідомити.

— **Посол о. Данило Танячкєвич** оголосив в «Ділі» таку оповістку: Моїх високоповажаних виборців з округа сільських громад Золочів-Перемішляни маю честь запросити на посольське справозданє, котре зложити хочу, як Бог позволить діждати, в Золочеві 1-го н. ст. вересня (в п'ятницю) о 2. годині з полудня «на Кемпі», а на случай непогоди в сали магістратській. — Посол о. *Данило Танячкєвич.*

— **Розправа в процесі о крадіж в гал. касі ощадности** відбуде ся на певно 2. жовтня перед львівським судом присяглих. Постановлено до сеї розправи вильосувати иньшу лаву присяглих так, що через жовтеня рівночасно — урядувати будуть дві лави, одна для справи гал. каси ощадности а друга для звичайних біжучих справ.

— **Родиною міністра Біляндт-Райдта** опікують ся дуже старанно злодії. Перед кількома днями окрадено пана міністра в самім помешканю, а передвчера пані міністровій витягнув якийсь злодій пулярес з 25 зр. — Видно що злодії знають добре, хто має гроші і у кого можна красти.

— **Най живє Герін.** Презес християнсько-соціальної партії робітничої у Відні вислав до редакції Libre Parole в Парижі слідуючий лист: «Зібрані в реставрації Бруннера члени антисемітських товариств робітничих виражають цілковиту симпатію і подив для славних героїв за нашу найсвятішу справу. (Таких героїв як Герін, хиба антисемітам ніхто не пожалує. Прим. Ред.) Горю антисемітизм! Най живє Герін!» Наступає багато підписів ріжних антисемітських товариств а вкінці лист до редакції часописи, щоби те письмо передала Герінові і товаришам. Денешні однак не вислано, бо бояли ся, що на французьких почтах затримають єї.

— **Страшна смерть.** Посол долішно-австрійського сойму Завер кавав в своїй маєстности Ліхтенверт перепровадити льокомобілю з одної стогоди до другої. Машиніст хотів випустити пару з кітла, але Завер не дозволив, кавав запрячи коні і машину рушили. Нагале в наслідок за великого тисненя пари вентиль вилетів, а коні, попарені парою сполошились і мимо тягару кинулись утікати враз із машиною. Завер, хотячи здержати коні, забіг їх з переду, а потручений упав під коні і колесо льокомобілі переїхало ему через груди. Сейчас сконав.

— **Нечуваний злочин.** З Пешту доносять: Богатий селянин Никита, зависав цілий свій маєток двом синам Дмитрові і Іванові а видідичив третого Володимира. Володимир виїхав отже до Америки, щоби знайти собі яке занятє. Пляни его не повели ся і перед кількома днями вернув до рідного села. Видячи майно своїх братів постановив страшно пімстити ся. Вечером добре напив ся а в нощі закрвав са до батьківського помешканя. В першій світлиці снав его брат Дмитро з жінко і дїтьми. Володимир одним розмахом топора забив брата, потім братову і двоє дїтей. В другій комнаті снала жінка другого брата Івана, котрого на щастє тої нощі не було в дома. І другу братову забив. Тої самої нощі арештовано его і він признав ся до вини.

Телеграми.

Відень, 26. серпня. Міністер справ заграничних гр. Голуховський виїжджає до Ішлю до цісаря.

Прага, 26. серпня. Дневники займають ся подорожію цісаря на маневри до північної Чехії.

Будапешт, 26. серпня. Віденьський кореспондент Budapesti Hirlap заповідає, що між міністром справ заграничних гр. Голуховським а президентом міністрів гр. Туном повстав острій конфлікт по причині ріжниць гадок про справу вибору спільних делегацій.

Гр. Голуховський обстав при тім, щоби вибори відбули ся цілком легально. Цісар має також годити ся в тім з гр. Голуховським, для того нема сумніву — хто буде мусів уступити.

Відень, 26. серпня. Вчора відбула ся рада міністрів під проводом гр. Туна. Брала в ній участь всі міністри з виїмкою неприєутних: бар. Діпавлього і Каста.

Прага, 26. серпня. На вчешаннім засіданню ради мійскої повідомив президент Подліпний, що цісар в переїзді на маневри затримає ся в Празі дня 30. с. м. Для того ухвалено приготування для прийняття достойного гостя. На дворці повітає цісаря рада мійська з президентом на чолі.

Париж, 26. серпня. Замкнений в домі Герін розкинув вчора з вікна картки з підбурюючими написями на жидів. Сам знова з револьвером в вікні прозивав як дїтвак поліціянтів і кидав на них цеглами.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Старий дзвонар.

Володимира Короленка.

(Далі.)

Ідначе час. Позернув ще раз на зірки, Михавич підняв ся, зняв шапку, перехрестив ся і почав збирати віршовки од дзвонів... Згодивши хвилину вічне повітря задвигтіло від гучного вдара... Другий, третій, четвертий... один за другим, наповняючи чуйно-куняючу предсвятую

ніч, полинули владні, тяглисті, дзвенячі і співаючі тони...

Подзвін змовк. У церкві почалась служба Божа. В попередні роки Михавич завжди спускав ся по сходах до долу і ставав у кутку, коло дверей, помолитись і послухати сьпівання. Але тепер він зостав ся на своїй вишці. Важко йому; до того ще він почував якусь млюсть. Він присів на стілець і, слухаючи вгаваючий гук розколисавшої ся міді, глибоко замислив ся. Об чім? — він і сам навряд би зміг відректи на се питання... Дзвонова вишка помалу осявалася його лихтарем. Глухо гудячі дзвони топули у темряві; з долу, з церкви, часами, легким відголоском лунало сьпівання, і нічний вітер ворухив верйовки, привязані до залізних дзвоних сердець...

Дідусь схилив на груди свою сиву голову, в мотрій роїлись нескладні виобрази. «Тропар сьпівають!» дума він і бачить себе теж у церкві. На крилосі заливають ся десятки дитячих голосів; старенький сьвященик, небіжчик пан-отець Наум вигукує тремтячим голосом вигуки; сотні голосів, як спілі колоски від вітру, нахилиють ся і знову підіймають ся... Селяни хрестять ся... Усе знайомі обличчя і усе небіжчики... Ось суворий вид батька; ось старший брат хрестить ся і зітхає, стоячи попліч з батьком. Ось і він сам цвітущий здоровем і можлистю, повний несьвідомої надії на долю, на утіхи життя... Де він сей талан?... Стареча думка спалахує, як вигасаюче полумя, совгаючись яскравим, прудким промінням, осяваючим усі закутки прожитого життя... Надсильна праця, лихо, турботи...

Де він той добрий талан? Лиха доля проведе зморшки по молодому обличчю, зігне сильну спину, навчить зігхати, як і старшого брата...

Але ось, ліворуч, серед селянок, покірно схиливши голову, стоїть його дружина. Добре було подружжя, царство небесне! Та багато-ж і мук сердешна прийняла... Нестаток та праця, та невихідне жіноцьке лихо висушать вродливу молодіцю; померкнуть очі і вираз повсякчасного тупого переляку перед несподіваними вдарами життя заступить нишну вродливість жінки... А де її доля? Один син у їх зостав ся, надія і утіха, і його подужала людська неправда...

А ось і він заміжний вор-г, кладе земляні поклони, замолюючи криваві сирітські сльози; хапкома зводить він на себе хрещену ознаку і стає навколїшки, і стукає лобом... І кипить-розпалюєть ся у Михавича серце, а понурі обличчя образів суворо дивлять ся з стїни на людське лихо і людську неправду...

Усе це минуло, усе це там, з заду... А тепер увесь сьвіт йому — оця темна вишка, де вітер гуде ворухуче дзвонивими верйовками...

— Бог вас суди, Бог суди! — шепче дідусь і хилиє сиву голову, і сльози тихенько котять ся по старим щокам дзвонаря...

(Конець буде)

— **З наукового Товариства ім. Шевченка.** Наукова читальня при бібліотечі Товариства отворена що дня від год. 2—6 по полудни і в тім часі може кождий з неї користати. До дому виписують ся книжки лише за кавцією. — Канцелярія Товариства отворена від год. 9—1 рано і від 3—6 по полудни. В неділі і сьвята локаль Товариства зачинений. Адреса: Львів, ул. Чарнецького ч. 26.

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припорученє Вєч. Духовенству і всім вірним Впреосв. Митроп. і Преосв. Еп. Ординариатам всіх трех епархій, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскі внаряди, збіжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневиx.

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1898 виносить:

Фонд резервовий	96.775 зр. 05 кр.	} 206.880 зр. 57 кр.
Резерва премій	64.263 „ 12 „	
Фонд основний	45.000 „ — „	
Резерва спеціальна	842 „ 40 „	

Тарифи «Дністра» дуже умірковані, услія обезпечєнь корисні, а шкоди ліквідують ся безпробовочно. До кінця 1898 року виносили виплачені шкоди 527.790 зр. 67 кр. Поліси «Дністра» приймає Банк краєвий при пожитках гіпотечних.

На жите можна обезпечатись через «Дністеръ» в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові, котре дає найкористнійші услія, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квити в рускім язичі.

Товариство взаїмного кредиту «Дністеръ», стоваришенє з обмеженою порукою, уділяє пожитки за оплатою 5¹/₂% і 1% додатку на кошта адміністраційні за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителів, до сплати в ратах на 3 до 10 літ і приймає вкладки до опроцентованя від членів і третих осіб по 4%. Удїл членський виносить 25 зр., вишсовє 1 зр. Членом бути і пожитку дістати може тільки член обезпечений в «Дністеръ». Інформації уділяє Дирекція листовно.

Зголошеня о уділенє агенцій в окрестностях де нема близько агентів «Дністра», приймає ся.

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просьвіти».)

Адміністрация „РУСЛАНА“ гл҃дає АНОНСЕРА

Зголошувати ся в Адміністрації (ул. Ліндого ч. 5 партер) між годиною 3-ою а 5-ою по полудни.

Видає і відповідає за редакцію: Лев Лопатинський.

ЛЕВ ЛОПАТИНСКИЙ.

ДО БРАЗИЛІЇ

Драма з галицього еміграційного руху в 4. актах.

Ціна книжки брошурованої 35 кр.

СВЕКРУХА

комедия в 3. актах з сільского жита.

Ціна книжки брошурованої 30 кр.

БЕАТА і ГАЛЬШКА

історична трагедія в 5. актах — з другої половини XVI. віку.

Ціна книжки брошурованої 40 кр.

Конкурс на мужа

шутка в 5. актах з міского побуту.

Ціна книжки брошурованої 35 кр.

ЯБЛОЧНИКАР

комедия в I. актї опрацьована після німецкого.

Ціна книжки брошурованої 15 кр.

Сольо-терно

оповіданє з льотерийних пригод.

Ціна книжки 15 кр.

На поchtову пересилку 5 кр.

У Львові набути можна в Ставропигійській книгарні.

Галицкий Банк кредитовий

почавши від 1 лютого 1890 видає

4% АСИГНАТИ КАСОВІ

з 30-дневним виповідженєм,

3% АСИГНАТИ КАСОВІ

з 8-дневним виповідженєм,

а всі иньші находячі ся в обігу 4¹/₂% Асигнати касові з 90-дневним виповідженєм будуть опроцентовані почавши від дня 1 мая 1890 по 4% з 30-днев. речинцем виповідженя.

Львів, дня 31 січня 1890.

Дирекция.

З друкарні В. А. Шийковского.